

ASPECTE PRIVIND MIȘCAREA LEGIONARĂ DIN VRANCEA ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

Gheorghe Miron

Istoria Mișcării Legionare reprezintă unul din cele mai controversate capitole ale evoluției României în secolul trecut. Evoluția Mișcării a cunoscut etape sinuoase și, în unele cazuri, manifestările violente ce au marcat evoluția Mișcării au fost legate de orașul Focșani – înpușcarea lui Manciuc la Iași 1924 și procesul de la Focșani, asasinarea lui I.Gh.Duca în 1933 (Nicu Constantinescu era focșănean).

În martie 1932, guvernul Iorga-Argetoianu desființează Garda de Fier, pentru a doua oară. Prin ordinul de desființare, organele de poliție erau direct responsabile pentru orice acțiune dăunătoare ordinii publice și siguranței Statului ce s-ar petrece sau va porni de pe teritoriul supus competenței lor. Sălile de adunări și de ședințe din Legiunea Arhanghelului Mihail, Gărzii de Fier, Frăților de Cruce și ale Vulturilor Albi urmau a fi percheziționate și sigilate.¹

Conformându-se acestui ordin, Constantin Antonescu, chestorul Poliției Focșani, efectuează percheziții la domiciliul legionarilor Hristache Solomon, Petrică Statache Pantelimon, Ghiță Antonescu și Drică Atanasiu, negăsindu-se însă nimic care să intereseze siguranța Statului și nici arme.²

Cu toate aceste măsuri, prefectul raportează ministrului de Interne, în iunie 1932, că în comunele rurale din județ se observă o

¹ Arhivele Naționale Vrancea (în continuare se va cita A.N.Vn), fond Prefectura județului Putna, dosar nr.121/1932, f.72

² *Ibidem*, f.83

intensă propagandă extremistă, mai ales a Asociației Garda de Fier, a cărei activitate nu poate fi controlată din lipsă de organe polițienești.³

Dizolvarea Gărzii nu împiedică totuși participarea membrilor acesteia la alegerile din aprilie 1932. La începutul lui ianuarie 1932, s-a declarat un loc vacant de deputat la Tutova, unde legionarii avuseseră doar 500 de voturi la alegerile generale. Cu toate acestea, C.Z.Codreanu hotărăște ca tatăl său, Ion Zelea Codreanu să candideze aici, fiindu-i necesar permanent, dar și în afară, pentru organizare și propagandă.

În lupta electorală ce a urmat, presărată de numeroase evenimente violente, legionarii reușesc să se impună cu 5.600 de voturi, la mică distanță de liberali – 5.200 de voturi și țărâniști – 4.000 de voturi. În această campanie participaseră activ și legionari din Focșani în frunte cu Hristache Solomon.⁴

La scurt timp după alegeri, guvernul Iorga-Argetoianu cade, constituindu-se un guvern național-țărănist, condus de Al.Vaida-Voevod, prilej cu care se organizează iarăși alegeri generale. Dacă în 1931 legionarii candidaseră în 17 județe, acum aveau liste în 36. O mare problemă legată de aceste noi alegeri, este cea legată de partea materială, căci nu toate județele își puteau susține singure eforturile financiare. După cum recunoaște chiar C.Z.Codreanu, „*câteva județe le susțin Focșanii cu Hristache Solomon*”

Aflați în comuna Vulturii în campanie electorală, bătrânul Hristache Solomon, inginerul Blănaru și alți zece inși, sunt atacați cu ciomege și răniți de către săteni, pare-se de culoare politică național-țărăniști. Incidentul este pus de către C.Z.Codreanu pe seama avocatului Neagu.⁵

Prefectul județului Putna raportează la 14 iulie 1932 Ministerului de Interne cu privire la acest incident că „*în noaptea de 10 cor. D-l Cristache Solomon i-a spus Chestorului că va face din Focșani o baie*

³ *Ibidem*, f.7

⁴ C.Z.Codreanu, **Pentru Legionari**, Editura Gordian, Timișoara 1993, p.431- 432

⁵ *Ibidem*, p.432 - 433

de sânge și că împreună cu legionarii din alte județe va distruge totul și răzbuна pe oamenii politici și autorități.”

Tot din același Raport , aflăm că C.Z.Codreanu a venit în Focșani în ziua de 13 iulie și că s-ar fi tras la sorti cine să-l împuște pe avocatul Neagu, candidat pe lista Partidului Național-Țărănist și pe care-l bănuiesc că e autorul moral al incidentului.⁶

Panica instalată după acest eveniment este resimțită și de Chestura de Poliție Focșani, care cere prefectului să intervină la Comandamentul Diviziei a VI-a, pentru a pune la dispoziția Chesturii un număr de 100 soldați care să poată menține paza și ordinea, căci Poliția avea informații că legionarii urmau să facă demonstrații de stradă ca semn de protest împotriva agresiunii ce au suferit-o de la populația satului Vultur, de unde au fost alungați cu forța.⁷

La alegerile din vara anului 1932, Garda de Fier a avut 70.000 voturi, obținând cinci locuri în Parlament. Focșanii sunt nominalizați de Căpitan ca unul din orașele care s-au prezentat cel mai bine.⁸

În perioada următoare, activitatea legionară din județul Putna este sub stricta monitorizare a autorităților. În aprilie 1933, Comunitatea Evreilor din Focșani informa Prefectura că în oraș se observă de câteva zile, circulând în grupuri pe străzi, membri străini de localitate, ai Gărzii de Fier. Aflăm deasemenea, că în curtea caselor lui Hristache Solomon, șeful organizației locale a Gărzii, membrii organizației fac exerciții militare, aceste fapte neliniștind populația evreiască a orașului și cerând Prefecturii să ia măsuri ca ordinea publică să nu fie tulburată și populația evreiască să nu aibă de suferit.⁹

A doua zi, la 22 aprilie, prefectul cere primarului să desființeze gardul cu care Hristache Solomon împrejmuisese terenul pe care membrii Gărzii făceau sport, căci avea înălțimea de 2 ½ m, iar în centrul orașului

⁶ A.N.Vn., fond Prefectura județului Putna, dosar nr. 121/1932, f.11

⁷ *Ibidem*, f.9

⁸ C.Z.Codreanu, *op.cit.*, p.434

⁹ A.N.Vn., fond Prefectura județului Putna, dosar nr.116/1933, f.30

nu puteau fi asemenea construcții.¹⁰

La 11 mai 1933, Primăria comunei Nistorești informează Prefectura că preotul Marcu adună locuitorii la locuința sa, îndemnându-i să se înscrie în Garda de Fier, iar soția sa, învățătoare la Nistorești, nu se mai duce la școală decât foarte rar.¹¹

Acest preot, Ștefan Marcu, era născut la 28 noiembrie 1906 în Poiana, actuala comună Vrâncioaia. După ce urmează Seminarul Teologic din Roman, se înscrie la Facultatea de Teologie din Iași, unde prin anii 1928-1929 ia contact cu Mișcarea Legionară, al cărei adept devine până la sfârșitul vieții. În 1931 este hirotonit ca preot, primind parohia vacantă a bunicului său, Ioan Danțiș, din Nistorești. Tot în acel an, este cunoscut de către Corneliu Zelea Codreanu, în timp ce se aflau sub o strictă supraveghere polițienească. În 1940, este numit comandant legionar al județului Putna și înființează prima și singura cantină pentru evreii săraci, la Focșani.¹²

În urma acestei informări, prefectul îl însărcinează pe pretorul Plășii Vrancea să efectueze investigații în legătură cu cele semnalate. În urma cercetărilor, pretorul comunică Prefecturii că: *„Preotul Marcu nu a adunat la el acasă tineri după ieșirea din biserică, cărora să le ceară să se înscrie în Garda de Fier. Preotul Danțiș, locuiește într-o curte cu preotul Marcu și ne declară că nu a văzut acest lucru. Asemeni, notarul, secretarul comunei, nu a văzut aceasta. Învățătorul diriginte ne arată în declarația sa că, de când conduce școala, D-na Marcu nu a lipsit niciodată de cursuri, decât numai atunci când vin apele mari și iau punțile, iar copii nu mai pot trece la școală.*

*Este foarte adevărat că preotul Marcu face politica Gârzei pe față, iar la horă se cântă marșuri legionare, dar nu reiese că ar îndemna sau ar forța tineretul să urmeze această direcție”.*¹³

¹⁰ *Ibidem*, f.29

¹¹ *Ibidem*, f.37

¹² Valeriu Anghel, Alexandru Deșliu, **Vocație și destin: 600 fișe-portret pentru un tablou spiritual-istoric al județului Vrancea**, Editura Terra, Focșani, 2000, p.184

La Ciușlea, activa Constantin Caragață, învățător normalist, promoția 1931, care făcea o „întinsă propagandă printre locuitorii pașnici din această comună pentru a se înscrie în Gruparea Gârzei de Fier, făcând diferite întruniri și strângând un număr de tineri împrejurul său, dându-și denumirea de „șef de cuib”, sfătuind pe tineri să-și schimbe portul în uniformă, iar pe pereții casei sale din satul Strejescu este scris cu litere mari următoarea inscripție: „Români, înscrieți-vă în Garda de Fier, ea este albă ca floarea Crinului – C.Z.Codreanu”.¹⁴

În comuna Berești, în iunie 1930, este efectuată o percheziție la domiciliul locuitorului Ioan Mucenic, găsindu-se 8 procese – verbale de constituire a cuiburilor legionare, cu denumirile:

- 1) Cuibul nr.1 - „Poriș”, semnat de 13 locuitori
- 2) Cuibul nr.2 - „Dumbrava”, idem
- 3) Cuibul nr.3 - „Sturza”, idem
- 4) Cuibul nr.4 - „Spada”, cu 8 semnatari
- 5) Cuibul nr.5 - „Vrânceanu”, cu 13 semnatari
- 6) Cuibul nr.6 - „Fulger”, cu 11 semnatari
- 7) Cuibul nr.7 - „Crișan” cu 14 semnatari
- 8) Cuibul nr.8 - „Lancea” cu 13 semnatari

Pe lângă acestea au mai fost confiscate exemplare din „Pământ Strămoșesc”, marșuri și cântece legionare și instrucțiuni relative la organizarea acestor cuiburi¹⁵.

Un puternic focar legionar este semnalat și în comuna Movilița, unde sub președinția domnului N.Trandafir, directorul școlii din acea comună, funcționa Căminul Cultural. Interesant este faptul că acest Cămin era amplasat în sediul Primăriei. Căminul Cultural, fiind frecventat numai de tineri înscriși în Garda de Fier, care cu fiecare ocazie făceau propagandă pentru a căpăta un număr mai mare de

¹³ A.N.Vn., fond Prefectura județului Putna, dosar nr. 116/1933, f.96

¹⁴ *Ibidem*, f.94

¹⁵ *Ibidem*, f.95

aderenți recrutați dintre persoane care veneau la Primărie cu diferite treburi, intră în atenția Legiunii de Jandarmi Putna, care cere cu insistență mutarea acestuia din localul Primăriei.¹⁶

În luna august, acțiunile legionarilor din județul Putna se intensifică. Astfel, în orașul Panciu, la 10 august, are loc o manifestație în fața Judecătoriei și pe străzile orașului, iar noaptea, după stingerea luminilor, au fost lipite manifeste atât în oraș, cât și în toate comunele limitrofe.¹⁷

Prin aceste manifeste, ei cereau introducerea pedepsei cu moartea pentru manipulatorii frauduloși ai banului public și libertatea de care se bucură toate organizațiile politice.¹⁸

Din Raportul Comisariatului de Poliție Panciu, reiese că aceste manifestări au fost comentate de săteni cu urale. De asemenea, se cere concursul Judecătoriei Ocolului Mixt Panciu, pentru ca toți participanții la manifestație să fie arestați, iar pe viitor asemenea acțiuni să fie stopate.¹⁹

La scurt timp sunt identificați și arestați următorii: Mircea Dumitru, Gheorghe Oancea, Costache Oancea, Vasile Buhai, Constantin Popescu, Dumitru Stăetu, Simion Dumitrescu, Constantin Irimia – studenți; Gavrilă Constantin și Iordache Constantin – învățători; Gheorghe Trifan, Vasile Vâben, Ionică Vâben – agricultori.²⁰

Cu prilejul acestor manifestații, se pare că au avut loc și altercații între legionari și organele de poliție. Astfel, șeful Poliției din Panciu, în Raportul întocmit cu această ocazie și înaintat Chesturii din Focșani, arată a fost lovit de către individul Voinea Nicolae.²¹ Voinea Nicolae era șeful organizației legionare din Panciu și va fi spânzurat în 22

¹⁶ *Ibidem*, f.106

¹⁷ *Ibidem*, f.111

¹⁸ *Ibidem*, f.112

¹⁹ *Ibidem*, p.111

²⁰ *Ibidem*, f.113

²¹ *Ibidem*, f.116

septembrie 1939, ca represalii la asasinarea lui Armand Călinescu. La procesul care a urmat, comisarul neagă însă că ar fi fost lovit de către Voinea. Acest fapt îl determină pe prefect să ceară sancționarea comisarului căci acesta *„în proces s-a dezistat, arătând că nu are nici o pretențiune, afirmând că a avut loc numai o discuțiune. Am cerut polițaiului imediat să mi se refere asupra motivului care l-a determinat să aibă aceste atitudini flagrante. Fapta sa este foarte gravă și urmează a fi sancționată imediat. Cu asemenea comisar nu se poate face administrațiune”*.²²

În urma măsurilor luate pentru stânjenirea propagandei legionare, activitatea acesteia intră într-o perioadă de regres, fapt constatat și din rapoartele Poliției din județ, însă odată cu începerea anului școlar se poate constata o revigorare a acestora, căci unii învățători și profesori erau adepți ai Gărzii de Fier. În octombrie 1933, prefectul raportează subsecretarului de Stat, Armand Călinescu că *„o parte din învățătorii tineri au început propaganda pe față, fără a ține cont de observațiile Revizorului sau de ale noastre. Stau în contact permanent cu organizațiunea din oraș și fac adunări chiar în sălile de clasă, după terminarea cursurilor. Acest curent se observă și la unii dintre preoți.”*²³

Situația este asemănătoare și la Adjud, unde V.I.Aliman, Ion Bulin și Vasile Bucșă, toți din Coțofenești și lucrători la stația CFR Adjud, activează în Garda de Fier, făcând propagandă printre lucrători și satele învecinate²⁴.

Aceștia împreună cu organizația din Focșani, anunță pentru data de 8 octombrie o întrunire la Adjud, fără a specifica locul. Prefectura din Focșani cere comandantului militar din Adjud, dat fiind faptul că în acea perioadă aveau loc manevre militare în zonă, să dea concursul necesar autorităților civile pentru ca această întrunire să nu aibă loc.²⁵

²² *Ibidem*, f.117

²³ *Ibidem*, f.121

²⁴ *Ibidem*, f.133

²⁵ *Ibidem*, f.127

La sfârșitul lunii noiembrie 1933, prefectul îl înștiințează pe protoiereul județului Putna că un număr de preoți din județ activează cu multă aprindere în Garda de Fier.

El se arată profund surprins a vedea preoți activând într-o organizație care atât prin program, cât și prin mijloacele de luptă pe care le anunță, are o tendință anarhică și tulburătoare ordinii de Stat. Numele celor vizați erau – preotul Boldeanu din Focșani, candidat pe lista electorală a Gărzii în județul Putna, preotul Bucur Herartan din Vidra, preotul Pogan din Spulber și preotul Marin din Nistorești.²⁶

Dacă în unele zone din județ, legionarii provocau o adevărată efervescență, în altele situația era destul de liniștită, ei nefiind semnalati de către autorități sau ca fiind foarte slab reprezentați.

Astfel, notarul comunei Găgești, apreciază că, la început, acțiunile Gărzii au avut ceva amploare, însă în urma instalării Comisiei Interimare a Comunei, orice acțiune a lor s-a liniștit, punând acest lucru mai ales pe seama liberalilor, care ar fi răspunzători pentru păstrarea ordinii în comună, iar gardiștii, *„aceștia pe furiș mai colindă rareori prin cuiburile descoperite de noi”*.²⁷

Liniște era și în comunele Nămolosa, Pățești și Mircești, unde nu este semnalată nici o dezordine sau propagandă legionară, iar spiritele sunt liniștite și locuitorii își văd de treburile lor.²⁸

La sfârșitul anului 1933, situația politică din țară era foarte tensionată. Guvernul condus de Al.Vaida-Voevod, considerat de Francisco Veiga *„nașul Gărzii de Fier”*, s-a prăbușit, în mare parte datorită uzurii, dar și a lipsei de măsuri autoritare îndreptate împotriva extremei drepte, în locul acestuia formându-se un nou guvern, liberal, condus de I.Gh.Duca.

Guvernul Duca a impus țării cenzura și starea de asediu, măsuri

²⁶ *Ibidem*, dosar nr.117/1933, f.145

²⁷ *Ibidem*, f.153

²⁸ *Ibidem*, f.154, 156, 157

²⁹ Francisco Veiga, **Istoria Gărzii de Fier. 1919 - 1941. Mistica ultranaționalismului**, Editura Humanitas, 1995, p.196

îndreptate în special împotriva Gărzii de Fier.²⁹

În vederea alegerilor programate pentru data de 20 decembrie 1933 legionarii au început marșurile de propagandă, pe jos, prin sate, cu două luni înainte de data pentru alegeri.³⁰ Măsurile de mână forte aplicate de guvernul liberal, au fost întâmpinate, de către legionari cu violență. A fost mobilizată o masă impresionantă de jandarmi motorizați, iar legionarii care străbăteau satele prin nămeți, erau strict monitorizați.³¹

În paralel cu aceste măsuri, guvernul a început și epurări în aparatul de Stat, suspendând gazetele critice.³²

Astfel, la 8 decembrie 1933, prefectul județului Putna cere Ocolului Silvic Soveja înlăturarea din funcție a brigadierului silvic din Vidra, Alex. Dereca, pe motiv că acesta este identificat ca fiind membru al Gărzii de Fier „*stabilit fiind că programul acestui partid este extremist, iar mijloacele de înfăptuire periculoase pentru ordinea publică.*”³³

Asemănător este cazul lui Ion Cotonea, funcționar la Administrația Financiară a județului Putna, înlăturat și el din funcție datorită dispozițiilor prefectului.³⁴

Camera Agricolă răspunde unei Adrese a Prefecturii că Vasile Țibrea, angajat periodic pentru diferite lucrări de birou, a fost destituit și nu va mai putea lucra la Cameră nici măcar provizoriu, din aceleași motive ca și în cazurile anterioare.³⁵

După cum știm, în noaptea de 10 decembrie, printr-un Jurnal al Consiliului de Miniștri este reînnoită dizolvarea Legiunii Arhanghelului Mihail- Garda de Fier, iar listele ei electorale au fost anulate. Termenul

³⁰ *Ibidem*, p.195

³¹ *Ibidem*, p.196 - 197

³² Armin Heinen, **Legiunea „Arhanghelului Mihail” – o contribuție la problema fascismului internațional**, Editura Humanitas, București, 1999, p.239

³³ A.N.Vn., fond Prefectura județului Putna, dosar nr.117/1933, f.163

³⁴ *Ibidem*, f.164

³⁵ *Ibidem*, f.166

a fost în așa manieră ales, încât Legiunea nu mai putea propune candidați sub un alt nume de listă.

Această măsură a fost urmată de arestarea sistematică a mii de legionari, surse oficiale indicând cifra de 1700 de arestări, în timp ce legionarii pretind că au fost 18.000 arestări³⁶ Codreanu a reușit să scape de acest val de arestări, ascunzându-se și dispărând de pe scena politică timp de aproape trei luni, încredințând conducerea Mișcării generalului Zizi Cantacuzino³⁷

Și în Focșani au fost arestați cea mai mare parte a conducătorilor legionari, deținuți în condiții mizere la Penitenciarul Corecțional Focșani.

Din rapoartele medicului Legiunii de Jandarmi Putna și cele ale directorului Penitenciarului către Prefectură, aflăm că starea de sănătate a celor arestați era foarte proastă.

La 14 decembrie, în urma vizitei medicale efectuate, se constată că s-a înregistrat un caz de scabie în rândul legionarilor închiși, iar Hristache Solomon suferea de amigdalită și diabet, Gheorghe Teirău de coxotuberculoză dreaptă, Botez Constantin de gripă, Petre Coman de pleurită dreaptă. Medicul arată că starea igienică a dormitorului lasă de dorit și cere aducerea unei etuve pentru deparazitare, căci altfel paraziții se vor răspândi la trupă.³⁸

La intervenția medicului Faur, prefectul aprobă internarea în spital, pe cheltuiala lor și sub pază sigură, a preotului Boldeanu și a lui Ștefan Lupu, primul suferind de flegmon amigdalin stâng, iar al doilea de bronșită generalizată și pleurită stângă.³⁹

La 16 decembrie sunt eliberați din închisoare legionarii: Stoenescu Pompiliu, Căntiș Neculai, Mucenic Ion, State Vasile.⁴⁰

³⁶ Armin Heinen, *op.cit.*, p.241

³⁷ Francisco Veiga, *op.cit.*, p.197

³⁸ A.N.Vn., fond Prefectura județului Putna, dosar nr.116/1933, f.160

³⁹ *Ibidem*, f.164 - 165

⁴⁰ *Ibidem*, f.168

În ziua de 23 decembrie, după ce a examinat fișa medicală a preotului Boldeanu, și află că este în convalescență, prefectul, comunică directorului Arestului Central Focșani *„având în vedere că biserica din Bahne, Sf.Dumitru, nu are alt preot să officieze slujba de sfintele sărbători ale Nașterii Domnului, cum și faptul că Cucernicia sa nu mai inspiră multă temere, vă rugăm a dispune eliberarea sa”*.⁴¹

Replica legionarilor nu se lasă așteptată.

La 29 decembrie 1933, focșăneanul Niculae Constantinescu, proaspăt eliberat din închisoare, împreună cu doi studenți macedoneni, Ion Iancu Caranica și Doru Belimace, pentru a răzbuna Legiunea, l-a asasinat pe peronul gării din Sinaia pe Duca, care după o audiență la Rege, voia să urce în tren.⁴²

Urmează din nou un val de arestări, iar capilor Legiunii li se intentează proces ca fiind autori morali la această crimă. În primăvara anului 1934, Tribunalul Militar condamnă pe cei trei la muncă silnică pe viață, însă conducătorii Legiunii, acuzați și ei, au fost achitați. De remarcat, este faptul că numeroși politicieni au depus mărturie în favoarea Legiunii, între care amintim pe Constantin Argetoianu, Iuliu Maniu, Ion Mihalache, Gheorghe Brătianu. Averescu a declarat în fața tribunalului că nu-l crede pe Codreanu capabil de complot împotriva lui Duca.⁴³

La 22 ianuarie 1934, Comitetul de Colaborare al județului Putna, întrunit pentru a discuta chestiuni legate de propaganda subversivă, referindu-se la stadiul în care se găsea activitatea Gărzii de Fier, ajunge la concluzia că domnește o tăcere suspectă, având convingerea fermă că se pregătește ceva, organele polițienești și administrative trebuind să fie în permanentă stare de alertă.

Se propune ca preoții, învățătorii, învățătoarele și toți funcționarii care acționau în Mișcare să fie aduși pe rând, cei de la sate la Legiunea

⁴¹ *Ibidem*, f.182

⁴² Armin Heinen, *op.cit.*, p.242

⁴³ *Ibidem*, p.244

de Jandarmi, iar cei de la oraș la Chestură pentru a fi anchetați și a li se întocmi caziere personale⁴⁴.

Același Comitet, constată la sfârșitul lunii martie 1934 că Garda de Fier a început o activitate care e în plin progres, semnalând în același timp lipsa de bani și de cadre a autorităților pentru o contrapropagandă,⁴⁵ iar în luna iunie arată că legionarii fac lucrări de utilitate publică la Copăcești unde lucrează la o fântână căreia intenționează să-i dea numele „C.Z.Codreanu”, la Irești lucrează la irigații și la Panciu, unde lucrează pentru amenajarea unui parc sportiv, însă aici lucrul a încetat.⁴⁶

În luna august, Chestura din Focșani este înștiințată că Zelea Codreanu va sosi în județ, unde la 2 septembrie va cununa în comuna Neicu pe Constantin Tudorache din Panciu, fost șef al cuibului „*Pe aici nu se trece*”, cu Maria Ghica din Neicu, fostă membră a Gărzii de Fier. Se mai specifică că domnul C.Z.Codreanu va fi nunul mai multor perechi de tineri care se vor căsători în aceeași zi, fie că au fost sau nu membri ai Gărzii.⁴⁷

Potrivit unui Raport al Chesturii de Poliție, C.Z.Codreanu urma să sosească la 29 august în comuna Movilița, pentru a participa la punerea pietrei de temelie a bisericii ce se va clădi în acea comună cu cărămidă lucrată de membrii Gărzii de Fier⁴⁸.

Din informațiile furnizate de rapoartele autorităților, aflăm că la sfârșitul anului 1934, Garda intrase pe teritoriul județului Putna într-o perioadă de declin.

La 16 aprilie 1935 autoritățile au avut din nou motive de neliniște, deoarece 750 de studenți au trecut cu trenurile pe teritoriul județului, mergând spre Craiova, unde aveau congresul anual.

În gara Măreșești s-a format un tren special compus din 15

⁴⁴ A.N.Vn..., fond Prefectura județului Putna, dosar nr.111/1934, f.10

⁴⁵ *Ibidem*, f.27

⁴⁶ *Ibidem*, f.84

⁴⁷ *Ibidem*, f.101

⁴⁸ *Ibidem*, f.103

vagoane pentru studenți. Conform dispozițiilor date de către autoritățile locale, s-au distribuit gratuit rații de hrană pentru fiecare student în parte.

În timpul staționării trenului, circa 100 de studenți au manifestat pașnic (cântece și jocuri), făcând apologia Gărzii și a Căpitanului, proslăvindu-l pe Constantinescu (asasinul lui Duca). Studenții au reușit să impresioneze autoritățile prin spiritul de disciplină absolută, studențimea ieșeană lăsând, în special, o impresie foarte bună și neînregistrându-se nici un incident pe tot parcursul județului.⁴⁹

Cu această ocazie, Prefectura județului Putna a cheltuit 8169 lei cu hrana studenților, cerând instrucțiuni de la București dacă la întoarcere se procedeze tot la fel, căci era de așteptat ca studenții să ceară acest lucru datorită precedentului fapt.⁵⁰

La întoarcere, se cere mobilizarea unui număr de 200 jandarmi, căci nu era exclus ca studenții să se oprească în Focșani, pentru procesiunea proiectată la mormântul lui Hristache Solomon, dezordinile nefiind excluse.⁵¹

În august 1935, Poliția interzice membrilor Gărzii de Fier să defileze lângă celelalte asociațiuni la serbările zilei de 6 august de la Mărășești, pe motiv că nu era o organizație legal constituită.⁵²

Pentru a scăpa de criza în care intrase Mișcarea, rezultată din scoaterea acesteia în afara legii de mai multe ori într-un interval de câțiva ani, Codreanu avea nevoie de o organizație de partid legală. Cum *Legea pentru apărarea ordinii în Stat* din 7 aprilie 1934 interzicea folosirea de nume și embleme ale unei organizații dizolvate, Codreanu l-a însărcinat pe generalul Gheorghe Cantacuzino-Grănicerul cu înființarea unui nou partid. Data oficială de înființare a fost stabilită pentru 10 decembrie 1934, când se împlinea un an de la dizolvarea

⁴⁹ *Ibidem*, dosar nr.120/1935, f.14

⁵⁰ *Ibidem*, f.15

⁵¹ *Ibidem*, f.17

⁵² *Ibidem*, f.39

inițială de către liberali, iar la 20 martie 1935, noul partid se afla pe listele electorale sub numele „*Totul pentru Țară*”⁵³

La 25 ianuarie 1936, preotul V.Boldeanu, șeful organizației locale a Partidului „*Totul pentru Țară*”, înștiința Prefectura că a fixat sediul redacției gazetei locale „*Brațul de Fier*” în clădirea cu nr.14 din Piața Independenței din Focșani.

Tot el, precizează că pe viitor ședințele și consfăturile comitetului de conducere al organizației, se vor desfășura tot în acel loc, subliniind că „*am făcut acest lucru spre a fi în formă cu celelalte partide politice, adică să avem și noi un soi de club și v-am adus la cunoștință spre a nu fi acuzați de atitudini clandestine și subversive*”⁵⁴.

Trei zile mai târziu, Eugen Titeanu, ministrul de Interne, interzicea purtarea în public a uniformelor de către particulari, care prin elementele componente precum cămașă, cravată, centură, diagonală, epoleți, insignă, banderolă cu însemne distinctive, pot servi ca mijloc de propagandă în favoarea acțiunilor extremiste de orice fel. Totuși, era permis în continuare portul svasticii, recunoscută ca semn electoral. Nerespectarea acestor prevederi atrăgea după sine arestarea și judecarea celor inculpați conform art. 28 din *Legea pentru reprimarea unor noi infracțiuni contra liniștii publice*.⁵⁵

După ce Legiunea se legalizase prin întemeierea Partidului „*Totul pentru Țară*”, a început abordarea fără teamă a unui public mai larg. Potrivit lozincii conform căreia Legiunea formează „*oameni noi*” și la adăpostul oferit de impactul lucrărilor publice pe care legionarii le efectuau gratuit în taberele de muncă și prin sate, unde construiau diguri, școli, biserici, fântâni, libertatea de mișcare este tot mai mare, căci împotriva unei organizații care avea ca scop formarea de oameni întregi și harnici nu se puteau aduce obiecții.

Conform noii strategii de captare a simpatiei populației, în special

⁵³ Armin Heinen, *op.cit.*, p.260 - 261

⁵⁴ A.N.Vn., fond Prefectura județului Putna, dosar nr.130/1936, f.27

⁵⁵ *Ibidem*, f.30

cea de la sate, legionarii se apucă de ridicat troițe, biserici, școli și alte construcții de utilitate publică, în special în satele care erau vitregite de acestea.

La 20 mai, în frunte cu avocatul Aurel Mihai, au încercat să înalțe o cruce, în comuna Năruja, pe un teren ce aparținea comunei și era destinat pentru ridicarea unui monument în memoria eroilor Neamului. Primarul cu ajutorul jandarmilor, au reușit să împiedice ridicarea acelei troițe, însă a doua zi, aceștia au încercat din nou, fiind sprijiniți și de învățătorul Ion Răileanu împreună cu copiii de la școală. Nereușind, au amplasat troița în grădina locuitorului Toader Manole, care era de aceeași culoare politică cu ei.

Învățătorul Răileanu a încercat să aprindă spiritele localnicilor printr-un discurs rostit în curtea bisericii, însă populația care se adunase în masă, s-a retras în liniște din fața jandarmilor, însă câțiva dintre cei adunați acolo au insultat autoritățile și jandarmii.⁵⁶

Faptele de acest gen, l-au determinat pe prefect să se adreseze în scris șefilor grupărilor politice din județ. El se arată profund mâhnit de mărirea sistemelor de propagandă care coboară Biserica și Crucea în luptele electorale, care atâta și dezbină pe credincioși, micșorează prestigiul instituțiilor și dezbină în fața sătenilor pe învățători și preoți. Prefectul arată că prilejul ridicării de cruci și troițe comemorative în scop de propagandă politică aduce după sine atâțarea sătenilor, adunați la fața locului sub acest motiv aparent. De aceea, de multe ori se iscă scandaluri, incidente, care înjosesc semnul sfânt luat drept motiv al adunărilor. Condamna faptul că de multe ori, învățătorii vin cu copii de școală, iar preoții în odăjdii, intenționat sau induși în eroare, iar organele de poliție sunt silite să ia măsuri de menținere a ordinii, care sunt interpretate și speculate apoi ca restricție și procedări abuzive față de o procesiune religioasă, indicând cazurile petrecute la Suraia, Nămolosa și Năruja.⁵⁷

⁵⁶ *Ibidem*, dosar nr.129, f.20

⁵⁷ *Ibidem*, f.19

În vara anului 1936, legionarii au început o puternică campanie împotriva ziarelor „*Adevărul*” și „*Dimineața*”, care aparțineau unui evreu înrudit cu Ana Pauker. Sub acuzația că aceste ziare erau comuniste, s-a trecut la încercarea de a le scoate de pe piața românească, de a le distruge.

În 27 iunie, legionari din comunele aflate în apropierea orașului Panciu, sub conducerea lui Neculai Antohi, au intrat în prăvălia lui Lazăr S.Lazăr, de unde au luat cu forța circa 60 ziare vechi „*Adevărul*” și „*Dimineața*” pe care le-au ars în stradă, iar cu altă parte au mers în ocol unde era târg, dându-le foc în văzul lumii, în timp ce cântau imnul regal și alte cântece patriotice.⁵⁸

În aceeași zi, la Focșani, un grup de legionari îmbrăcați în cămăși verzi au intenționat să distrugă aceleași ziare. Aici, incidentele iau amploare, căci pe lângă forțele de ordine aduse de către autorități au intervenit și „*gărzile țărănești*” „*Gărzile țărănești*” compuse mai cu seamă din elemente cu cazier judiciar, aparțineau național-țărăniștilor, iar 30 dintre aceștia au fost trimiși în centrul orașului de către șeful național-țărănist pentru a preîntâmpina arderea ziarelor chiar cu riscul vieții. Publicul, care la acea oră era destul de numeros pe străzile orașului asistă neputincios la provocările ambelor tabere, însă datorită măsurilor luate de jandarmi nu s-au înregistrat incidente.

Șeful Poliției din Focșani se arată foarte îngrijorat de faptul că fiecare partid politic și-a instituit poliție proprie, dar și de faptul că acestea vor uita la un moment dat de adevăratul rol pe care îl au acestea, putându-se ajunge cu ușurință la acte de violență cu consecințe foarte grave. De aceea, îl roagă cu insistență pe prefect să intervină pe lângă autoritățile în drept „*cunoscut fiind că Focșaniul și întreg județul este considerat ca centru al mișcării fostei organizații „Garda de Fier”*”, să se detașeze 120 jandarmi.⁵⁹

Încă de la jumătatea lunii mai, în urma investigațiilor, Poliția a

⁵⁸ *Ibidem*, dosar nr.130/1936, f.86

⁵⁹ *Ibidem*

stabilit că C.Cecman, a discutat la cuibul Nicadorilor din localitate, chestiunea în legătură cu acțiunea țărănistă și gărzile acestora, care se angajaseră să păzească ziarele „Adevărul” și „Dimineața”, hotărând să nu întrerupă asaltul asupra acestor ziare, cu toată paza făcută de poliție și de gărzi.

În Raport se precizează că „*legionarii nu se tem de moarte, fiindcă așa le scrie jurământul depus și atunci când organele polițienești vor face uz de forță și arme în a-i opri de la acțiunea distrugerii ziarelor, și ei vor face uz de arme, întrucât nu le e frică de pușcărie, căci sunt învățați să sufere orice pentru cauza Naționalistă. S-a mai discutat amenințarea cu moartea șefului Organizației Țărăniste de Putna, avocat Nicușor Graur, fiindcă el este conducătorul pușcăriașilor din Garda Țărănească*”.⁶⁰

Autoritățile profund îngrijorate de evoluția evenimentelor și pentru a preîntâmpina eventualele dezordini, au interzis intrarea în oraș a legionarilor în grupe mari, manifestările pe străzi și portul de uniforme, luând totodată măsuri pentru a împiedica întâlnirea Gărzilor Țărănești cu legionarii.

În acest scop, prefectul, comandantul Legiunii de Jandarmi și chestorul, au avut o discuție cu V.Boldeanu, șeful organizației locale a Partidului „Totul pentru Țară”, căutând o cale amiabilă de rezolvare a lucrurilor.⁶¹

În paralel cu aceste acțiuni, prefectul înaintează la 6 iulie 1936 un Raport ministrului de Interne, în care sunt descrise evenimentele din județ. Documentul este edificator, subliniind și atitudinea autorităților locale cu privire la aceste ziare. Comitetul de Colaborare al Prefecturii, întrunit cu această ocazie, scriind că „*între altele, s-a emis părerea ca cenzura să se extindă, recomandându-se acestor ziare să-și modereze limbajul, iar pe viitor să se evite expresiile cari sunt provocatoare și ating demnitatea și simțul românesc. Subsemnatul,*

⁶⁰ Ibidem, f.98

⁶¹ Ibidem, p.119

împărtășind acest punct de vedere, am onoare a interveni pe lângă Domnia-Voastră cu rugămintea să binevoiți să luați măsurile corespunzătoare”⁶²

Pe lângă aceste manifestări, care au ținut în alertă autoritățile și populația, existând mereu temerea că noi tulburări și violențe pot surveni în orice moment, dintr-o Notă informativă a Legiunii de Jandarmi Putna, aflăm că nu în tot județul era aceeași stare tensionată, enumerând totodată și realizările Mișcării.

Conform acestui document, până la 2 iulie 1936, membrii Partidului „*Totul pentru Țară*” realizaseră în județul Putna numeroase lucrări de utilitate publică în mod gratuit.

Astfel, în comunele Crucea de Jos, Crucea de Sus, Satu Nou, au săpat o fântână, fiecare în valoare de 6.800 lei.

- La biserica din Movilița se lucra fără întrerupere, lemnăria și scândura necesară fiind adusă de la Soveja. Biserica au acoperit-o cu scânduri și învelit-o cu tablă, costurile ridicându-se la 52.566 lei.

Tot în Movilița au făcut un dig și un pod peste pâraul Caregna.

- În Soveja se lucrează la o casă parohială, care este estimată la suma de 25.000 lei

- Legionarii din Șerbești-Irești au captat un izvor pe care l-au adus pe tuburi până în mijlocul satului, ridicând și o troiță lângă izvor cu suma de 12.000 lei

- În comuna Soveja au făcut o plantație de brazi în parcul bisericii din sat, în valoare de 2000 lei.

- La Străoane de Sus au săpat o fântână, au adus tuburi de ciment și au ridicat o cruce de piatră în memoria lui Hristache Solomon cu suma de 15.000 lei.

- Cei din comuna Neicu și la Panciu, au captat un izvor pe care l-au adus pe tuburi până la o răspântie de drum, costând 10.000 lei.

- Legionarii din Străoane de Sus, Străoane de Jos și satul Muncelu, au făcut o casă unui om din Muncelu căruia îi arse, costând

⁶² *Ibidem*, dosar nr.129/1936, f.37

14.000 lei.

- În Străoane de Jos au făcut o șosea, au îngrijit cimitirul și au așezat în curtea bisericii 4 felinare, în valoare de 3.600 lei.

- Legionarii din Găgești au făcut cărămidă pentru ridicarea unei clopotnițe la biserica din sat cu 9.000 lei.

- La Suraia au adus pietriș pentru cele două școli din sat și era în pregătire săparea unei fântâni, valoarea fiind de 4.300 lei.

- În comuna Năruja au construit o troiță pe care doreau s-o amplaseze în satul Străiești.

- La Poiana, 50 de legionari au donat lemne și bani și au început construirea unei clopotnițe.

Aceste lucrări, împreună cu altele sunt evaluate la suma de 180.136 lei, ridicându-se împreună cu cele neterminate, la peste 200.000 lei.

Evident, Legiunea de Jandarmi supraveghea în permanență membrii acestei organizații.⁶³

Paralel cu aceste lucrări, Legiunea de Jandarmi Putna semnalează că în special în zona orașului Panciu și Odobești, membrii Partidului „Totul pentru Țară”, caută să constituie grupe de câte 25 - 30 indivizi care să facă marșuri în centrele evreiești pentru a manifesta împotriva lor și a ziarelor „Adevărul” și „Dimineața”

În Odobești, Ion Busuioc constituise deja un grup care zilnic mergea în comunele apropiate în sensul arătat mai sus.

În zilele de 28-29 iunie 1936, un grup de 35 de legionari din Panciu și Străoane de Jos au efectuat un marș pe șoseaua Panciu-Câmpuri, sub conducerea lui Neculai Antohi trecând prin toate satele din apropiere. Sosind în satul Verdea, au fost invitați de învățătorul Constantin Caragață să ia parte la serbarea pentru închiderea anului școlar. Fiind îndeaproape supravegheați de jandarmi, nu au făcut nici un fel de propagandă, rămânând cu toții la locuința lui Pavel Raiu. Aici, ar fi discutat ca în ziua de 5 iulie să se adune în Panciu circa 200 legionari și să ocupe depozitul de ziare al proprietarului Lazăr S.Lazăr.

⁶³ *Ibidem*, dosar nr. 130/1934, f.99

Totuși, unii dintre ei au opinat ca această lovitură să se dea înainte de termenul stabilit, dat fiind faptul că planul fusese stabilit în prezența atâtor zeci de persoane, iar temerea că unii puteau fi informatori ai autorităților era mare.⁶⁴

Constantin Caragață, învățător în comuna Răcoasa, se pregătea de plecare pe timpul vacanței la o tabără de muncă pe Valea Prahovei, unde împreună cu legionari din județul Putna și alte județe, urmau să construiască o școală de corecție legionară. Pentru aceasta, el începuse să strângă bani și alimente necesare pentru timpul cât va lucra în acea tabără.⁶⁵

La Focșani, s-a reușit de către organizația locală colectarea sumei de 16.000 lei. Cu acești bani, la 2 iulie, preotul V.Boldeanu a plecat la Bacău pentru a cumpăra o mașină de presat cărămizi, ce urmau a fi fabricate în Focșani.

Se intenționa fabricarea unui număr de 350.000 cărămizi, necesare pentru construirea unui cămin legionar (Casa Verde) la Focșani. După terminarea acestui stoc, fabricarea cărămizilor trebuia să continue, urmărind ca aceste cărămizi să fie vândute la un preț modic (0,60 - 0,70 bani) bucata.⁶⁶

La 8 iulie, fără multă pompă, s-a sfințit prima cărămidă lucrată în tabăra de muncă din Focșani. Au participat 150 membri ai Partidului „*Totul pentru Țară*”, pe lângă aceștia fiind și 100 de persoane simpatizante ale aceluiași partid. Din partea organizației din București au participat studenții Buhai Vasile și Rusu Nicolae, ambii implicați în procesul de la Tg.Mureș.

Serviciul divin a fost oficiat de preotul Boldeanu, împreună cu alți 11 preoți din județul Putna. Au fost identificați: preotul Nechifor din Străoane de Jos, preotul Eugen Apostol din comuna Dealul-Neicului, preotul Marcu din comuna Nistorești etc.

⁶⁴ *Ibidem*, f.101

⁶⁵ *Ibidem*, f.101 verso

⁶⁶ *Ibidem*, f.108

După slujba religioasă, V.Boldeanu a ținut o cuvântare prin care cerea intensificarea propagandei pentru cauza naționalistă, sfătuind legionarii să facă tot ce le stă în putință pentru a câștiga asentimentul și dragostea populației.

Cere și boicotarea ziarelor „*Adevărul*” și „*Dimineața*”, care inserează în coloanele lor numai articole cu caracter subversiv.

Este criticat și Partidul Național-Țărănist care a înființat Gărzile Țărănești „*care nu fac altceva decât a apăra interesele iudeo-comuniste*”.⁶⁷

La 18 iulie, Legiunea de Jandarmi este informată de reacția organizației locale cu privire la asasinarea lui Mihail Stelescu. Astfel, denunțatorul susține că preotul Boldeanu ar fi afirmat în tabăra de muncă de la cuptorul de cărămizi că: „*S-a terminat cu canalia de Stelescu, acest trădător al organizației noastre. Cine va îndrăzni să facă ca Stelescu, va avea aceeași soartă. De altfel, mai sunt și alții cărora le va veni rândul*”.⁶⁸

Activitatea Partidului „*Totul pentru Țară*” este destul de încărcată în vara anului 1936. Astfel, Gheorghe Bălan a cumpărat cu 5000 lei o bucată de teren în Soveja, unde se intenționa construirea unei case legionare în apropiere de stațiunea din Soveja. Gheorghe Bălan, mobilizase deja un grup de 18 studenți, începând să aducă piatră și materialul necesar pentru construcție.

Din Focșani, se formase o echipă de lucru de 36 persoane care urmau să plece la muncă în Soveja.

În acest scop, a început strângerea de bani și alimente de la diferiți locuitori, iar șefii de cuiburi din unele comune au făcut liste cu cei care donau aceste bunuri. Din fiecare comună s-au format echipe de 5 - 10 legionari, care vor pleca la Soveja. Casa construită aici urma să fie pusă la dispoziția legionarilor pentru odihnă pe timpul verii.⁶⁹

⁶⁷ *Ibidem*, f.120

⁶⁸ *Ibidem*, f.121

⁶⁹ *Ibidem*, f.130

După cum se poate lesne observa, propaganda legionară, oprită de către autorități, care interzic manifestațiile publice, portul de uniforme, intrarea în oraș a grupurilor mari, se poate realiza la adăpostul sfințirilor de troițe și fântâni, ridicate de către aceștia.

La Suraia, în ziua de 13 august 1936, sub conducerea învățătorului Toma Gheorghe din satul Dimaci, 20 legionari au început săparea unei fântâni pe locul vechii biserici din satul Dimaci, comuna Suraia. Terenul pentru fântână fusese cedat de către preotul Bercuță Ion, paroh al satului Dimaci. Lângă fântână se intenționa și ridicarea unei troițe.⁷⁰

Trei zile mai târziu, preotul Boldeanu, asistă la sfințirea fântânii și a troiței, în prezența legionarilor din comunele Nămolosa, Nănești, Călienii, Vulturii, Răstoaca și Biliiești, adunați în număr de 45. În cuvântarea pe care a ținut-o, preotul Boldeanu a adus laude celor din comuna Suraia pe care îi dă ca exemplu celorlalți legionari, arătând că, pe viitor, acesta va fi modul de propagandă, ajutându-i pe alții⁷¹ și vor lupta numai contra evreilor și celor care caută să-i împiedice.

Legiunea de Jandarmi notează că totul a decurs în cea mai perfectă liniște și ordine, n-au purtat uniforme, n-au făcut marșuri și nu s-au dat la nici un fel de neorânduiri.⁷² În septembrie, Corneliu Zelea Codreanu sosește în județul Putna. Legiunea de Jandarmi este înștiințată dintr-o „*informație sigură*” că la Străoane de Sus, satul Muncelu și Străoane de Jos, Corneliu Zelea Codreanu, pe lângă preotul Boldeanu și inginerul Blănaru, a mai fost însoțit de o gardă de corp compusă din 3 legionari înarmați cu revolvere pe care le țineau în mână.

În satul Muncelu, Codreanu a rămas la conacul inginerului Blănaru, unde era așteptat de șefii de cuiburi Meluță Apostol, Constantin Dragomir, Neculai Ambroze și Nică Iorga. Aceeași „*informație sigură*”

⁷⁰ *Ibidem*, f.148

⁷¹ *Ibidem*, f.149 verso

⁷² *Ibidem*, f.149

ne arată că aici, C.Z.Codreanu ar fi dat instrucțiuni cum trebuie reorganizate cuiburile, iar membrii lor să fie aleși dintre cei mai robuști și de încredere, căci în scurt timp el va trimite pentru fiecare legionar câte un revolver pe care să-l întrebuințeze contra acelor care vor încerca să-i oprească în activitatea lor. Cât timp s-a aflat în județ, Codreanu a fost permanent supravegheat de jandarmi, iar în Focșani de organele polițienești.⁷³

La sfârșitul lunii septembrie, ministrul de Interne se arată foarte nemulțumit de evoluția evenimentelor din țară, remarcând totală lipsă de acțiune în menținerea ordinii și respectarea legilor. Ministrul reproșează prefectilor de județe că sunt primari și prefecți care împreună cu alți funcționari administrativi, participă la diferite serbări organizate de partide politice, ridică tribune, subvenționează, primesc defilări și dau sau primesc laude alături de aceste partide politice, pentru concursul dat la ridicarea de troițe, lucrări publice etc. Ministrul de Interne se întreabă, dat fiind faptul că sunt ordine precise ca asemenea acte și manifestări să fie interzise și reprimite, *„cum ar putea Parchetul și mai ales Poliția și Jandarmeria să reacționeze, când alături de delincvenți stau Prefectul, Pretorul, Primarul?”*.⁷⁴

Ziarul „Brațul de Fier”, ce apărea la Focșani, anticipa măsurile ce urmau a fi luate împotriva extremei drepte, acuzându-i în special pe țărăniști. Tonul folosit de acest ziar nu este tocmai ortodox, subliniind că *„noi, care am topit cu suflarea gheața de pe pereții celulelor, nu ne temem și așteptăm cu plăcere o nouă prigoană”*, amenințând că politica pistolului nu e terminată, iar *„echipele cu pistolul și bârdița vor avea mult de lucru într-o asemenea ocazie, dar trebuie trecut și peste asemenea cordon de sâlnicii”*.⁷⁵

Același ziar împănă cu articole religioase și icoane ale sfinților, nu se sfiește să folosească un limbaj neacademic. Într-un articol din

⁷³ *Ibidem*, f.170

⁷⁴ *Ibidem*, f.171

⁷⁵ *Ibidem*, dosar nr.108/1936, f.200

acest ziar se arată indignarea față de primarul comunei Suraia, P. Marin, care confiscase dintr-o prăvălie 14 exemplare din „*Brațul de Fier*”, lăsate spre distribuie de către învățătorul Toma Gheorghe. Referindu-se la autoritățile locale, autorul folosește un limbaj suburban: „*Dobitocii aceștia, căroră le trebuiește câte 5 kg de vin și câte o jumătate de oră până să izbutească a semna câte o hârtie la crăsmă, se cred mai deștepți decât cei de la Focșani; ne confiscă fără să țină seamă că am trecut prin focul cenzurii. E foarte posibil ca, analfabeții aceștia, nici nu știu ce-i aceea cenzură. Mă dobitocilor! Să nu mai puneți mâna pe gazetă, că vă dau dracului cu partid cu tot!*”⁷⁶

Datorită faptului că manifestările legionarilor se înțețiseră în toată țara, guvernul este nevoit să recurgă la măsuri coercitive, interzicând purtarea armei în public chiar dacă există permis legal de port-armă, sunt interzise formațiunile paramilitare, participarea minorilor la întruniri sau manifestări cu caracter politic, întrebuințarea uniformelor de către membrii oricărei formațiuni sau partid politic. De asemenea, era probabilă denigrarea formei de guvernământ sau a instituțiilor Statului.⁷⁷

Anul 1937, an electoral, s-a dovedit a fi plin de evenimente și pe teritoriul județului Putna. Încă de la începutul anului, autoritățile se străduiesc să adune cât mai multe forțe de ordine, căci în februarie, trenul mortuar care a adus în țară cadavrele celor doi legionari morți în Spania, Moța și Marin, a trecut și pe teritoriul județului Putna.

La 7 februarie, ora 12,40 sosește în gara Focșani cu trenul rapid nr.51 Corneliu Zelea Codreanu, împreună cu 50 legionari și 10 preoți, mergând să primească în gara Grigore Ghica Vodă vagonul mortuar cu rămășițele celor doi. De aici, trenul special pleca pe ruta Cernăuți-Bacău-Adjud-Tg.Ocna-Sibiu etc.⁷⁸

Preotul Boldeanu, aducea la cunoștință camarazilor săi din

⁷⁶ *Ibidem*, f.42 verso

⁷⁷ *Ibidem*, dosar nr.130/1936, f.176

⁷⁸ *Ibidem*, dosar nr.132/1937, f.1

județul Putna, că în ziua de 10 februarie 1937, trenul mortuar va trece prin stația CFR Focșani, cerându-le acestora să fie prezenți în număr foarte mare⁷⁹

La sosirea trenului special în gara din Adjud au asistat circa 1000 de legionari, dintre care 500 erau din județul Putna, 200 din județele Tecuci, Râmnicu-Sărat, Bacău, restul de 2 - 300 fiind legionari care însoțeau trenul.

Este prezentă și o delegație a Partidului Național Creștin, formată din 10 membri. De remarcat este faptul că, în afară de C.Z.Codreanu, Ion Zelea Codreanu, inginerul Blănaru și alți 5 - 6 inși, care erau îmbrăcați în costume naționale, toți cei din trenul mortuar erau în uniformă completă (cămăși verzi, centură și diagonală).

Serviciul religios a fost asigurat de 25 de preoți, în frunte cu preotul Boldeanu.

Autoritățile constată că majoritatea lucrătorilor feroviari din gara Adjud sunt simpatizanți ai Partidului „*Totul pentru Țară*”, aceștia participând în număr foarte mare.

Faptul că la sosirea trenului mortuar în Adjud, sirena de la depoul de mașini și semnalele de la toate locomotivele au fluierat prelung timp de 1 minut, confirmă încă o dată bănuiala autorităților cu privire la simpatiile politice ale ceferiștilor.

Pe lângă legionarii arătați mai sus, au mai asistat și 1500 persoane pe șoseaua Adjud - Focșani - Odobești - Panciu - Mărășești. De remarcat că erau din toate clasele sociale, de toate vârstele și ca nuanță politică, aproape din toate partidele aflate pe scena politică a țării.⁸⁰

Se poate observa din Darea de seamă întocmită cu acest prilej că evreii din localitate au evitat complet să vină în gară în timpul staționării trenului special. Autoritățile specifică că nu s-a ținut nici o cuvântare, fiind menținută cea mai perfectă liniște și ordine.⁸¹

⁷⁹ *Ibidem*, f.2

⁸⁰ *Ibidem*, f.4

⁸¹ *Ibidem*, f.4 verso

O lună mai târziu, conștient de forța legionarilor, guvernul ia o serie de măsuri menite să stânjenească propaganda acestora, mai ales la sate.

Un Ordin din 18 martie 1937 al Ministerului de Interne semnalează că unele din grupările politice sunt bine înarmate și bine alimentate cu muniții în depozite ascunse, și folosesc denumirile de „căpitan”, „batalioane”, „legiuni”, făcând pentru propagandă marșuri în comunele rurale în frunte cu preoții și învățătorii purtând uniforme în diferite culori și cântând cântece instigatoare.

Se arată că, printr-o acțiune de lucrări de utilitate publică, aceste grupări politice urmăresc pătrunderea sistematică în sufletul țărănimii, care era refractară la acțiuni extremiste. Ordinul arată clar că aceste acțiuni trec de scopul pur politic, ajungându-se la permanenta încordare a spiritelor și discreditarea țării în exterior.

Se autorizează efectuarea perchezițiilor în casele și sediile membrilor tuturor partidelor extremiste, în căutare de uniforme, drapele cu insigne neautorizate, arme, publicații necenzurate, cei găsiți cu asemenea efigii urmând a fi diferiți justiției. Este interzis preoților dreptul de a mai sfînți vreun drapel al unei organizații politice.⁸²

Un alt Ordin, din 24 martie, arată că toți preoții și învățătorii dovediți că dezvoltă o activitate politică dăunătoare ordinii publice vor fi considerați drept infractori de drept comun și tratați ca atare.

În ceea ce privește pătura rurală, către care marea majoritate a propagandei partidelor politice se adresează prin orice mijloace, guvernul crede de cuviință să se ia unele măsuri de contracarare. Ministrul de Interne crede că este necesar să se alcătuiască un program de activitate care să corespundă tuturor nevoilor Statului: drumuri, șanțuri, biserici, școli, reparații de case, primării, podețe, care să fie executate în măsura urgenței și a posibilităților.⁸³

În afară de această acțiune, despre care se credea că va avea

⁸² *Ibidem*, dosar nr.131/1937, f.27

⁸³ *Ibidem*, f.43

succes prin buna colaborare a autorităților cu populația, se cerea organizarea unor conferințe cu caracter educativ, sub toate raporturile.

Cum pentru toate aceste deziderate trebuie și un suport moral solid, se face apel la intelectualii din județ neînregimentați politic, care ar accepta această muncă de interes obștesc.

Prefecții de județe sunt rugați să alcătuiască urgent un program bine chibzuit, care să fie pus în aplicare în măsura urgenței și a posibilităților de îndeplinire, comunicându-l Ministerului.⁸⁴

Acest Ordin este pus imediat în aplicare. La 28 martie, comisarul ajutor Manoliu a confiscat de la Vasile Iliu, Chiriac Iliu, Vargă Florian, Iliescu Octavian și Crăciunescu I., insigne legionare în memoria lui Moța și Marin. Studentul Crăciunescu I. era fiul colonelului Crăciunescu de la Regimentul 10 Infanterie la Focșani. Cu prilejul acestei confiscări s-a iscat un incident, în urma căruia colonelul l-a ultragiât în public pe comisarul Manoliu. Tinerii au fost arestați,⁸⁵ iar colonelului Crăciunescu i s-a intentat proces pentru ultraj.⁸⁶

Totuși, Ministerul de Interne revine asupra unor decizii, căci la 21 aprilie 1937 mărtișoarele legionare cu șnur verde și inscripția „*Majadahonda 13 ianuarie 1937*”, sunt lăsate liber să circule, nemaifiind confiscate, precum și portretele celor doi.⁸⁷

Măsura n-a fost aplicată multă vreme. La 17 mai, este arestată în comuna Vidra, Anica Țăranu din Irești, fiindcă purta uniformă legionară.

La percheziție s-a descoperit corespondență legionară, prin care soția preotului din Irești, Silvia Culiță, înștiința pe Clemansa Bucov din Vidra de înființarea unei „Cetăți”

În aceeași zi, la Irești, este arestat Costică Botez doar pentru faptul că purta o insignă „*Moța-Marin*” Ambele persoane au fost

⁸⁴ *Ibidem*, f.44

⁸⁵ *Ibidem*, dosar nr.133/1937, f.67

⁸⁶ *Ibidem*, f.86

⁸⁷ *Ibidem*, f.92

deferite Parchetului Tribunalului Putna.⁸⁸

Apropierea alegerilor din decembrie a determinat autoritățile să țină o evidență cât mai strictă a manifestărilor extremiste și să încerce să stopeze propaganda acestora.

În toamna anului 1937, prefectul se arata profund îngrijorat de faptele petrecute la școala de cântăreți din localitate și îl însărcinează pe chestorul Poliției să investigheze în amănunt ce se petrece acolo.

În urma cercetărilor, chestorul răspunde că atât profesorii, cât și elevii sunt simpatizanți ai ideilor legionare, fără însă a se manifesta în public. El arată că, elevii, fiind aproape toți fii de țărani, sunt crescuți în spiritul acestor idei. Faptul că sunt de la țară, îi determină să locuiască la gazde în grupuri de câte 3 - 4, pentru a suporta mai ușor cheltuielile, formând astfel, fără să vrea, mici cuiburi, fără a face însă propagandă.

Chestorul arată că astfel de cuiburi sunt pe la toate școlile din Focșani, fără însă a se manifesta.⁸⁹

În ajunul alegerilor, au avut numeroase incidente electorale, numeroase din ele soldate cu victime. Unul din cele mai importante cazuri este semnalat în comuna Movilița.

Aici, în ziua de 28 noiembrie 1937, în Căminul Cultural „Unirea” care aparținea Fundației Culturale Regale „Principele Carol”, s-a ținut o întrunire a Partidului „Totul pentru Țară”. Au luat parte preotul Boldeanu și inginerul Blănuș din partea organizației din Focșani, fiind prezent și avocatul Victor Vojen, împreună cu circa 200 persoane.

Locuitorul Gheorghe Vlădescu, „Vaidist” ca orientare politică, auzind că este criticat guvernul, s-a adresat inginerului Blănuș numindu-i pe legionari hoți și criminali, reamintindu-le asasinatul „Duca”

Auzind acestea, Blănuș s-ar fi adresat lui Neculai Andronic cu cuvintele: „Andronic, să-l ai în grijă pe acest netrebnic”, după care întrunirea s-a terminat în perfectă liniște⁹⁰. După terminarea întrunirii,

⁸⁸ *Ibidem*, dosar nr.131/1937, f.5

⁸⁹ *Ibidem*, dosar nr.132/1937, f.29

⁹⁰ *Ibidem*, dosar nr.131/1937, f.81

aproximativ 30 de participanți din Adjud, Sascut, Drăgășani și Scurta s-au oprit în Panciu, unde au luat masa la diferite localuri. Seara, în cea mai perfectă liniște, au plecat din localitate cu trenul.⁹¹

În aceeași seară când se întorcea acasă, Gheorghe Vlădescu a fost atacat cu lovituri de băț de către patru indivizi, recunoscând numai pe Neculai Andronic⁹²

Cazul ar fi rămas doar ca o bătaie electorală, însă gravitatea incidentului este dată de faptul că acest Cămin Cultural fusese transformat în punct de întrunire a legionarilor din localitate.

Astfel, N.Trandafir, directorul Școlii din Movilița, se adresează în scris Fundației Culturale „*Principele Carol*” El arată că membrii comitetului de conducere al Căminului au deviat de la normele indicate de statut. Arată că activitatea dusă aici e de natură de „*a deruta sufletește, a ponegri instituții, a săpa o prăpastie între conducători și conduși.*”

Totuși, el exagerează spunând că „*în căminul nostru se face politică de răsvrătire, se pun la cale atentate*”, dând exemple cazul Vlădescu „*bătut până la moarte de către membrii sfatului Căminului*”

În încheiere, N.Trandafir cere ca sfatul Căminului Cultural să fie purificat sau chiar desființat, căci, după părerea lui, bisericile și școlile din comună sunt suficiente pentru culturalizarea maselor.⁹³

Alt incident s-a petrecut la Pufești, unde un grup de 40 de legionari au ținut o ședință în centrul comunei, la 4 decembrie 1937.

Criticile aduse guvernului au determinat intervenția autorităților, în busculada ce a urmat primarul și ajutorul de primar au fost răniți, iar șeful de post a fost dezarmat, rupându-i-se galoanele.⁹⁴ Aceeași echipă care a provocat dezordinile de la Pufești, este prezentă la Movilița în 10 decembrie, numărând 36 de persoane. După o consfătuire la Căminul Cultural din comună, fiind supravegheați de

⁹¹ *Ibidem*, f.75

⁹² *Ibidem*, f.81

⁹³ *Ibidem*, f.107

⁹⁴ *Ibidem*, f.92

forțele de ordine, s-au împrăștiat pe la prietenii lor politici.⁹⁵

În ziua alegerilor s-au constatat și unele nereguli la secțiile de votare. Simion Mehedinți, Constantin C.Giurescu și inginerul Blănuș au reclamat președintelui Tribunalului Putna nereguli petrecute la secția de votare din Odobești. Aici, în afară de zona de vot prevăzută de lege și păzită de armată, exista o a doua zonă, înconjurată cu sârmă ghimpată și păzită de jandarmi și agenții electorali ai guvernului care nu lăsau să treacă spre secția de votare decât o parte din alegători.⁹⁶

În jurul orei 14,00 s-a produs o busculadă între un grup de oameni format din 400 de persoane⁹⁷, compus din elemente legionare și țărăniști, contra liberalilor. Din grup au fost trase pentru intimidare aproximativ 20 de focuri de revolver, în aer, fără a fi cineva rănit. Jandarmii au intervenit pentru aplanarea incidentului și, în urma somațiilor legale, sublocotenentul Mihăilescu a reușit să restabilească liniștea.

Legiunea de Jandarmi Putna raportează că în afară de acest incident, alegerile au decurs în liniște.⁹⁸

În urma alegerilor, guvernul liberal a pierdut cele 40% necesare pentru a-și asigura victoria. Partidul Național Țărănist s-a situat pe locul al doilea, cu 20,40% din voturi, iar Partidul „*Totul pentru Țară*”, cu 15,58% din voturile exprimate, devenind al treilea partid politic din România, urmat la mare diferență de Partidul Național-Creștin (9,15%), Partidul Maghiar (4,43%) și național-liberalii lui Gheorghe Brătianu.

După cum știm, Carol al II-lea și-a pregătit cu minuțiozitate terenul pentru realizarea scopului său: instaurarea dictaturii regale. Scurta guvernare a lui Goga nu a fost decât un pas spre realizarea politicii regelui.

⁹⁵ *Ibidem*, f.101

⁹⁶ *Ibidem*, f.118

⁹⁷ *Ibidem*, f.121

⁹⁸ *Ibidem*, f.119

Numirea Patriarhului Miron Cristea în fruntea guvernului, la 10 februarie 1938, a dus la sfârșitul politicii de partid. Pe teritoriul țării a fost introdusă starea de asediu, viitoarele alegeri au fost contramandate, iar la 14 februarie un Decret a interzis orice activitate politică. Cum prin noua Constituție, Carol al II-lea avea puteri depline, Codreanu se vede nevoit să-și dizolve partidul, acest fapt însemnând sfârșitul Legiunii ca mișcare socială. După arestarea lui Codreanu pentru că l-a numit pe Nicolae Iorga „*necinstit suflătește*”, acesta este condamnat la 6 luni pentru calomnie și i se înscenează un nou proces pentru trădare națională, fiind condamnat la 10 ani de temniță grea.

Asasinarea lui Codreanu în noiembrie 1938 a dus la radicalizarea situației politice și la noi vărsări de sânge, nemaiîntâlnite în istoria României, culminând cu sângeroasele zile din ianuarie 1941.